

Відгук
офіційного опонента доктора культурології, професора Виткалова С.В.
на дисертаційне дослідження Кан Їнчжен «Симфонічне оркестрове
виконавство Китаю ХІХ – початку ХХІ століття в контексті вестернізації
та інтеграційних процесів у музичній культурі», подане на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 034
«Культурологія»

Розвинуті міжнародні культурні зв'язки України з представниками численних іноземних спільнот стимулювали й розширення аналогічних контактів і з дослідниками Китаю, що є здобувачами наукових ступенів в українських закладах вищої освіти. Серед таких і названа дисертаційна робота Кан Їнчжен, спрямована на з'ясування сутності та специфіки симфонічного оркестрового виконавства Китаю зазначеного вище періоду в контексті вестернізації та інтеграційних процесів у музичній культурі.

До її переваг слід віднести наступне:

- переконливо виявлено актуальність даного дослідження, акцентувавши увагу на специфіці організації культурного життя у припортових територіях із початком колонізації Китаю низкою західних країн, що розпочалося з другої половини ХІХ століття, а відтак і налагодженням на цих теренах комфортного культурно-мистецького життя західного зразка для іноземних громадян;

- вмотивованою є й аргументація автора, викладена із застосуванням відповідних аналогій, стосовно специфіки організації культурно-мистецького життя різних міст Китаю (до прикладу – Шанхаю, Харбіна та Пекіна, де до музично-інтеграційних процесів європеїзації залучаються й китайські музиканти);

- не викликають заперечень й переважна більшість положень наукової новизни аналізованої дисертації (С.23-24), що корелюються з текстом дослідження, а їх кількість і вмотивованість підтверджують справді ґрунтовний науковий пошук та належну форму його презентації автором;

- переконливою є й виявлена автором еволюція мислення китайських музикантів та організаторів культурного простору країни, втілена в оригінальному матеріалі, спрямованому на підтвердження тих змін, що відбуваються в країні й спрямовані на між культурну її комунікацію (реформа художньої освіти, формування власної її мережі, а також музичної інфраструктури, орієнтованої на західноєвропейську культурну практику, зміна типу художнього мислення та підтвердження його визначальної ролі у становленні національної культурної практики);

- важливою в даному дослідженні є обґрунтування думки про те, що створення низки професійних музичних структур («Шанхайська філармонічна асоціація», «Асоціація духової музики», «Шанхайське інструментальне товариство») сприяла зміні типу мислення регіональних китайських музикантів, поширенню західноєвропейської культурної практики в структуру національної свідомості місцевого населення;

- дотичним підтвердженням еволюції художнього мислення китайської інтелігенції є також формування мережі національної художньої освіти (музичного факультету в Пекінському університеті і заснування симфонічного оркестру, до складу якого увійшли китайські музиканти, розширення практики ансамблевого музикування тощо), а також і суттєве розширення освітньої практики китайської молоді, її навчання у закладах вищої освіти художнього спрямування в Україні та й навіть факт регулярного надсилання наукових розвідок до науко-метричних збірників нашої кафедри китайськими молодими дослідниками;

- дисертаційну роботу вирізняє й ґрунтовна та різноаспектна джерельна база, професійно відібрана здобувачем наукового ступеня, матеріал якої надає його науковому пошуку більшої переконливості та достовірності. Сюди можна додати й введення посторінкових посилань, які лише поглиблюють інформаційну складову;

- важливим аргументом мотивації наукового пошуку є й опанування іноземним дослідником української мови, адже текст аналізованої роботи викладений професійною мовою і особливих зауважень не викликає;

Є й чимало інших переконливих аргументів на користь високої оцінки цієї дисертаційної роботи, зокрема якісно проведений аналіз понять, наявність певної термінологічної дискусії з критичним осмисленням відповідного досвіду (С.25-33), історіографічної та джерельної бази дослідження (С.33-48), вмотивована аргументація і професійне розкриття питання стосовно широкого використання концепції «м'якої сили» китайськими музикантами, науковцями та громадськими діячами, спрямованої на популяризацію китайської музики на міжнародній арені (розділ IV); це можна стверджувати й стосовно фахового розкриття автором форм існування китайської музичної практики в умовах приватно-державної форми власності, яка стимулювала до пошуку нових засобів спілкування зі слухачем, за допомогою яких досягнуто суттєвого розширення автономії і самостійності оркестрів у творчих, ділових і господарських питаннях з одночасним підвищенням рівня їх фінансової відповідальності (С.202).

Усе це підтверджується широким використанням автором значної джерельної бази наукового пошуку, яка надає йому більшої переконливості і аргументованості. А розглянувши на прикладі китайської музичної практики систему впровадження ринкових відносин у концертно-виконавську діяльність, можна спробувати впроваджувати її у національну концертну практику України, стимулюючи творче зростання мережі вітчизняних професіональних художніх колективів.

До позитивного ряду віднесемо також й належну кількість апробаційного матеріалу, необхідного для презентації власного наукового пошуку, втіленого в участі автора у різноманітних наукових конференціях (5), що підтверджує опанування Кан Інчжен українською системою науково-дослідної практики та основних форм її фіксації. Це можна стверджувати і стосовно підготовки загальних Висновків дисертаційної роботи (С.196-203) і

їх кореляції із завданнями дослідження. Як позитивне, слід відзначити й наявність необхідної кількості наукових статей у відповідних класифікаційних збірниках (11), зокрема й регіональній науковій періодиці, а також чіткість визначення низки складових наукового пошуку: предмета та об'єкта наукового пошуку, наукової новизни, практичної значимості проведеного дослідження тощо (С.21-24).

У той же час, позитивно оцінюючи проведений науковий пошук, слід звернути увагу на окремі неточності, наявні в аналізованій роботі, які хоча й суттєво не впливають на її зміст, однак не додають позитивних аргументів. Серед них наступне: розділи III і IV вирізняє надмірна перевантаженість дисертаційного тексту аналізом урядових і партійних документів, що є другорядним сегментом у даному випадку; було б доречним більше уваги приділити висвітленню особливостей формування симфонічних оркестрів оперних театрів, інформація про які подана фрагментарно; акцентувати увагу й на між культурних зв'язках українських і китайських митців у сучасних умовах. Поза увагою автора залишається й характеристика сучасного репертуару симфонічних оркестрів Китаю, зокрема й співвідношення творів зарубіжних і китайських композиторів. Є й окремі стилістичні огріхи (площадок – майданчиків, приймає – бере участь, залів – зал, цей – той період (коли мова йде про певний історичний період) тощо.

Але загалом дане дисертаційне дослідження вирізняється високою актуальністю розробленої проблеми, глибиною наукового пошуку та різноманітних форм його презентації, переконливою аргументованістю основних його положень, проведенням авторської думки про те, що мистецтво є важливим сегментом не лише організації відпочинку, релаксації, але й формою позиціонування країни на міжнародній арені, тобто засобом реалізації певних ідеологічних доктрин. А все вимагало використання міждисциплінарного підходу до організації власного наукового пошуку (С.22-23).

Певною мірою розширене і насичене необхідною документальною базою, дане дисертаційне дослідження склало б й оригінальну монографічну розвідку, спрямовану в подальшому на вивчення та поглиблення міжнаціональних і між культурних контактів двох країн, підтвердження думки про те, що широка відкритість до світових надбань цивілізації становить важливий аспект успіху будь-якої країни.

Усе це дає підстави вважати, що дане дисертаційне дослідження є якісною кваліфікаційною роботою, поданою на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія», виконаною з урахуванням усіх вимог, що висуваються МОН України до подібного виду наукового пошуку, зокрема п. 10, 13 стосовно подібного виду наукових досліджень, які висуваються відповідним Департаментом МОН України до подібного виду кваліфікаційних робіт.

Відтак його автор – Кан Інчжен – заслуговує на присудження заявленого наукового ступеня.

Відгук обговорено і затверджено на засідання кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 15 від 13 грудня 2022 року.

Офіційний опонент – доктор культурології, професор, професор кафедри

С.В.Виткалов

20.12.2022